

Tygodnik Gospodarczy

Rok III

Poznań, dnia 7 czerwca 1947

Nr 23

TREŚĆ: Problem dekapitalizacji w przedsiębiorczości prywatnej. — Ustanowienie kuratora. Uznanie za zmarłego (str. 225). — Poradnik księgowego (str. 227). — Wyjaśnienia w sprawach skarbowych (str. 230). — Sprawozdanie o zużyciu materiałów (str. 231). — Reklama skuteczna (str. 232). — Komunikaty (str. 232). — Kartoteka.

Problem dekapitalizacji w przedsiębiorczości prywatnej

Zjawisko dekapitalizacji, czyli zmniejszania się substancji majątkowo-obrotowej szeregu przedsiębiorstw, głównie sektoru prywatnego, jest sprawą, o której dopiero od niedawna zaczyna się nieśmiało wspominać na łamach prasy. Realne istnienie tego zjawiska nie ulega jednak wątpliwości dla nikogo, kto kieruje większym prywatnym przedsiębiorstwem handlowym, prowadzącym pełną księgowość i kto analizuje głębiej osiągnięte wyniki.

Jest to niezgodne, lecz tylko pozornie, z często spotykanym twierdzeniem o przeciekaniu znacznych ilości pieniądza na rynek prywatny, niekontrolowany przez Państwo. Pozornie również wydaje się niezgodne z faktem, że ilość pieniądza znajdującego się w obiegu nie maleje, lecz wykazuje tendencję do wzrostu okresami silniejszą lub słabszą, co pozostaje w związku z koniecznością finansowania przez Państwo niezbędnych dla odbudowy inwestycji środkami pozabudżetowymi zarówno kredytowymi jak i pochodzącymi z emisji. Jeśli wzrost środków obiegowych pozostaje w proporcji do ogólnego wzrostu produkcji w kraju, nie pociąga to za sobą ujemnych skutków. Jeśli jednak przekracza te normy i emisja jest daleko idącą antycypacją dochodu narodowego z produkcji przyszłej, która rozwinię się w przyszłości na gruncie dokonanych inwestycji, Państwo staje przed koniecznością przeciwdziałania zgubnym skutkom inflacji i zapobieżenia załamaniu się i tak już chwiejnej równowagi gospodarczej. Nadmiar pieniądza, który uciekał spod kontroli, jest ściągany tego rodzaju zabiegami deflacyjnymi, jak Pożyczka Odbudowy Kraju i Danina na Ziemi Odzyskane, oraz okresowe zahamowywanie i opóźnianie wypłat (za usługi i dostawy) przez

niektóre instytucje państwowe. Trzeba przyznać, że nasza polityka finansowa jest zrećzna i uniknęła jak dotąd tych niebezpieczeństw, przed którymi stanęły inne kraje europejskie po wojnie.

Okresowe pulsowanie przyływu i odpływu środków obiegowych nie rozkłada się jednak równomiernie w tym, co nazywamy prywatnym życiem gospodarczym. Mówiąc: „prywatne życie gospodarcze”, „inicjatywa prywatna”, ma się na myśli prawie wyłącznie istniejące i działające przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe i rzemieślnicze. Tymczasem poza tym zasięgiem pozostaje cała wieś z jej wielką rolą w całości układu finansowo-gospodarczego Państwa oraz powstaje kapitał nieujawniony w oficjalnym życiu gospodarczym, stezauryzowany lub pracujący nielegalnie. Przedsiębiorczość prywatna nie może uchylać się od ofiar koniecznych dla uzdrowienia sytuacji gospodarczej kraju — mamy jednak wrażenie, że metody zastosowane przy drenażu rynku pieniężnego nie rozłożyły ciężarów równomiernie. Zbyt mechaniczne ustalenie norm Pożyczki i Daniny oraz mało elastyczna polityka jest naszym zdaniem *pierwszą z dwóch głównych przyczyn zjawiska dekapitalizacji* w szeregu prywatnych, uczciwie prowadzonych przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych jako objawu stałego i postępującego niezależnie od fluktuacji na rynku finansowym.

Dekapitalizacja jest dziś zjawiskiem istniejącym ponad wszelką wątpliwość przede wszystkim w takich przedsiębiorstwach większych i prowadzących prawidłowe książki podatkowe, które musiały dla swego uruchomienia i prawidłowego funkcjonowania dokonać znacznych inwestycji, uszczuplających wydatnie ich materiał obrotowy,

oraz w takich, w których przy wysokich obrotach marża zysku jest niska.

Duża płynność i chaos stosunków handlowo-gospodarczych po wojnie utrudniały i jeszcze w pewnej mierze utrudniają władzom skarbowym uchwycenie w ramy odpowiedniej polityki skarbowej całokształtu zjawisk i transakcji gospodarczych. A jeśli się zważy, że polityka skarbową winna być również narzędziem ogólnej polityki gospodarczej Państwa, wywołuje to podwójnie szkodliwy rezultat. Z jednej strony w pokątnym życiu gospodarczym, handlu nielegalnym czy produkcji niekontrolowanej następuje *narastanie spekulacyjnego i niezdrowo lokowanego kapitału*, a z drugiej zaś strony w handlu hurtowym oraz do pewnego stopnia i w przemyśle prywatnym, uczciwie prowadzącym księgowość i pracującym wyłącznie z dozwoloną marżą zysku, obciążonym podatkami, daninami, świadczeniami i wszystkimi kosztami, *następuje kurczenie się kapitału obrotowego*, które w niektórych jaskrawych wypadkach dochodzi do 40% substancji majątkowej, posiadanej przed rokiem. Oczywiście rezultat taki uzyskamy, jeżeli przy analizie stanu przedsiębiorstwa weźmiemy pod uwagę nie cyfry bezwzględne, wykazujące mniejszy lub większy papierowy zysk i fikcyjną rentowność przedsiębiorstwa, lecz cyfry względne, tzn. relację kapitału, którym dysponowała firma w drugiej połowie 1945 r. i 1 stycznia bieżącego roku, do cen towarów, które prowadzi względnie produkuje.

W potocznym mniemaniu na wyższe cen kupiec zarabia. Jest to w obecnych stosunkach gospodarczych opinia całkowicie błędna i to także w tym wypadku, kiedy kupiec podniósł odpowiednio cenę za towar ze starego zakupu, znajdujący się jeszcze na składzie, (tzw. zasada odkupu). Zarabia na tym i to w sposób względny (to znaczy w cyfrach bezwzględnych) jedynie drobny kupiec detalista, dla którego wymiar podatku obrotowego i dochodowego opierał się dotąd na zeznaniach i szacunku władzy wymiarowej. Dla podatników prowadzących prawidłowo i pełne księgi handlowe wyższa kwota uzyskana ze sprzedaży artykułu, na który została podwyższona cena, **automatycznie odbija się zwiększonym fikcyjnie zyskiem**, od którego trzeba płać podatek dochodowy nie tylko odpowiednio większy, ale i według wyższej stopy. **Jest to druga istotna przyczyna postępującej dekapitalizacji w szeregu większych przedsiębiorstw handlowych.** (W przedsiębiorstwach przemysłowych zjawisko to nie występuje tak ostro, ponieważ wchodzi tu w grę jedynie cena surowca, która jest tylko jednym ze składników kalkulacji).

Zasada odkupu nie zawsze zresztą może być stosowana. Kupiec detalista ma zwykle jakiś zapas towaru. Hurtownik w wielu branżach, np. w branży metalowej ze względu na głód towarowy i niedostateczne zaopatrywanie sektora prywatnego przez Centrale Zbytu rozsprzedaje towar od razu w miarę otrzymywania go. O gromadzeniu towaru w większych ilościach nie ma mowy — nie ma więc też mowy o zasadzie odkupu w kalkulacji sprzedaży w wypadku ewentualnej wyższości ceny.

Ogólnie stwierdzić trzeba, że w każdym wypadku tzw. kupiec rejestrowy, prowadzący prawidłowo

księgowość, traci przy obecnym systemie podatkowym na każdej wyższości ceny i to traci podwójnie. Raz, ponieważ za tę samą ilość pieniędzy za następnym obrotem kupi już mniejszą ilość towaru, drugi raz, ponieważ od fikcyjnego dochodu zapłacić musi całkowicie fikcyjny podatek*) Zmniejszona obecnie od 1 stycznia 1947 skala podatku dochodowego łagodzi ostrość tego zjawiska, nie usuwa jednak ani nie zmienia jego charakteru. Przy utrzymaniu dotychczasowego systemu wymiaru podatku dochodowego wyżej omówiona przyczyna dekapitalizacji w stosunku do prywatnych przedsiębiorstw handlowych prowadzących prawidłową księgowość działać będzie w dalszym ciągu, choć w łagodniejszym stopniu.

Zagadnienie to stało się obecnie szczególnie znowu aktualne ze względu na ostatnią wyższość cen przemysłowych. Nowe cenniki ogłoszone przez poszczególne Centrale w kwietniu br. ustaliły w niektórych szczególnie jaskrawych wypadkach ceny o 100% wyższe niż uprzednio. W branży metalowej mamy np. do czynienia (przy uwzględnieniu wszystkich dopłat) z podwyżką w granicach od 25 do 110%.

Przedsiębiorstwo handlowe, które dysponowało odpowiednim zapasem towaru, a prowadzi pełną księgowość, musi w tych warunkach wykazać na końcu roku po spisaniu inwentury kolosalny, fikcyjny zysk.

Wyżej omówiona sprawa opodatkowania dochodów będących nie rezultatem działalności gospodarczej, lecz wyższości cen była poruszona przez przedstawicieli samorządu gospodarczego na konferencji w Ministerstwie Skarbu w dniu 3 kwietnia br. Zarówno min. Dąbrowski jak i wiceminister Ditrich przyznali, że jest to problem bardzo istotny, lecz że brak jest dotąd sformułowania drogi rozwiązania tego zagadnienia i że Ministerstwo chętnie rozważy ewent. przedłożone w tej sprawie projekty.

Wydaje się, że jedyną drogą wyjścia jest przyjęcie w wypadku zaistnienia fikcyjnych zysków na skutek wyższości cen **systemu przerachowywania opartego o poprawki opracowane według specjalnej tabeli**, wykazującej różnicę cen i stosunek wykazanego książkami dochodu do obrotu przedsiębiorstwa, jego kalkulacji i przypuszczalnego zapasu towaru w chwili zasadniczej wyższości. Tabela taka winna być opracowywana przez izby przemysłowo-handlowe i odpowiednie kupieckie zrzeszenia branżowe. W podobnym nieco zagadnieniu oceny w bilansach za rok 45 remanentów ponieścieckich szacowanych swego czasu nisko, istnieje już precedens — również rozporządzenie ministra skarbu pozwalające na przerachowanie bilansowe tych remanentów na podstawie opinii

*) Np. kupiec hurtownik rozsprzedał towar z 20%-owym zyskiem brutto. Nowy towar kupił o 15½% drożej. Na pozór transakcja w tym wypadku nie była jeszcze najgorsza, ponieważ zdawałoby się, że kupiec ocalał 5%. Tak jednak nie jest. W 20% zysku brutto tkwią rozmaite koszty ogólne, podatki (bez dochodowego) itp. Zysk netto wynosi przy tej kalkulacji przypuszczalnie tylko 5—7%. Kupiec więc stracił 8—10% plus jeszcze podatek dochodowy, który musi zapłacić od tego fikcyjnego w tym wypadku zysku. Razem jego substancja obrotowa zaangażowana w tej transakcji uległa faktycznemu zmniejszeniu o 12—14%.

pisemnej Izby Przemysłowo-Handlowej. Rozporządzenie to pozwoliło np. uniknąć szeregowi prywatnych przedsiębiorstw przemysłowych, posiadających remanent surowców poniemieckich oszacowanych wiele poniżej ceny, po której przedsiębiorstwa te musiały kupować te surowce w okresie następnym, płacenia podatku dochodowego w rozmiarach wykazywanych bilansem nie uwzględniającym przerachowania.

Inna przyczyna uszczuplenia się substancji obrotowo-kapitałowej to sprawa inwestycji, których musiało dokonać wiele przedsiębiorstw, by utrzymać się w biegu i to zarówno inwestycji maszyn i urządzeń jak i remontu lokali. Wywalczyć tu należy **uznanie przez władze skarbowe odpisów kwot wydatkowanych na te inwestycje w ratach lub całkowicie w roku**, w którym zostały dokonane.

Zjawisko dekapitalizacji winno być jak najrychlej zahamowane zarówno z punktu widzenia zdrowych interesów sektora prywatnego jak i ze

względem na całokształt życia gospodarczego i potrzebę istnienia pewnej ilości względnie większych, uczciwie prowadzonych przedsiębiorstw prywatnych jako zdrowej konkurencji dla handlu państwowego i spółdzielczego. Przedsiębiorstwa takie oparte o naturalne i życiowe warunki rozwoju oraz o czynnik fachowy i doświadczenie wieloletnie są z natury rzeczy niezbędnym elementem w dystrybucji a nawet i regulatorem produkcji przemysłowej.

Sposób zahamowania dekapitalizacji widzimy jedynie na drodze większego **uelastycznienia polityki fiskalnej** w zakresie podatku dochodowego oraz **polityki finansowej** w zakresie rozkładania ciężarów nadzwyczajnych, jeśli nam je narzuci jeszcze w przyszłości sytuacja pieniężna Państwa. Konieczne jest tu również pogłębienie współpracy między czynnikiem skarbowym, społecznym i samorządowym.

mgr Jan Makowski

Ustanowienie kuratora — Uznanie za zmarłego

1. **Uwagi ogólne.** — W ostatnich czasach spotykamy wypadki, że właściciel przedsiębiorstwa jest nieznany lub nieobecny, że osoba prawna nie może należycie prowadzić swych spraw z powodu zaginięcia członków zarządu, że nieznani są lub nie dadzą się jeszcze ustalić uczestnicy sprawy. Czasem majątek pozostaje bez opieki z powodu zaginięcia właściciela, a spadkobiercy nie mogą objąć spadku, mimo że wiele okoliczności przemawia za zgonem osoby, po której mają dziedziczyć.

Gdy mienie jest opuszczone, przechodzi ono nieraz pod opiekę urzędów likwidacyjnych. Często jednak przechodzi ono pod opiekę krewnych, jak braci, sióstr oraz małżonka, a również — w wypadku spółek lub współwłasności — pod opiekę wspólników lub współwłaścicieli, którzy prowadzą sprawy osoby nieobecnej.

Prowadzenie spraw osoby nieobecnej, zaginionej, lub zmarłej przez krewnych i wspólników oraz współwłaścicieli daje rozwiązanie wielu trudności codziennego życia, jeśli chodzi o administrowanie cudzym majątkiem, a osoby zarządzające będą tu występowały jako prowadzące cudze sprawy bez zlecenia. Jednakże prowadzący cudze sprawy bez zlecenia nieraz stanie przed trudnościami prawnymi, którym sam nie będzie mógł podołać. Np. w wypadku gdy wspólnik będzie zmuszony do sprzedania przedsiębiorstwa lub wydzierżawienia, potrzebna będzie zgoda wszystkich wspólników. W wypadku współwłasności celem zniesienia współwłasności w drodze postępowania niespornego niezbędne będzie zawezwanie wszystkich współwłaścicieli lub osób, które by je reprezentowały. Takich trudności, powodowanych nieobecnością uprawnionego, jest bardzo wiele i dlatego też życie zmusza do przyjęcia form prawnych, które by pozwoliły na dokonanie czynności mimo nieobecności uprawnionego, przez ustanowienie dla niego reprezentanta umocowanego do załatwienia czynności prawnych. Reprezentantem będzie usta-

nowiony przez sąd kurator. W wyjątkowych wypadkach gdy uprawniony zaginął i zachodzi prawdopodobieństwo jego śmierci, możemy przeprowadzić uznanie go za zmarłego „i wtedy w miejsce uznanego za zmarłego wejdą spadkobiercy”.

2. **Ustanowienie kuratora.** — Ustanowienie kuratora nastąpić może w wielu wypadkach. Jeżeli chodzi o wypadki, które najczęściej zachodzić będą w życiu gospodarczym, wyliczyć można następująco:

a) Kuratora osób nieznanymi z miejsca pobytu lub nieobecnych — celem ochrony praw majątkowych osób nieznanymi z miejsca pobytu lub nieobecnych, które doznają przeszkód w załatwieniu swych spraw ustanawia się, jeżeli osoby te nie mają przedstawiciela, albo przedstawiciel ich nie może wykonywać swych czynności lub dokonywać je nienależycie. Obowiązkiem kuratora jest przede wszystkim odszukać miejsce pobytu nieobecnego, jeśli jest nieznanie i zawiadomić go o stanie spraw. Kuratela uchyla się, gdy nieobecny może zająć się swoimi sprawami oraz w razie jego śmierci. Kuratora ustanawia sąd grodzki.

b) Dla osób prawnych — z wyłączeniem osób prawnych prawa publicznego — gdy nie mogą one prowadzić swoich spraw w braku powołanych do tego organów. Obowiązkiem kuratora jest postarać się niezwłocznie o powołanie statutowych organów osoby prawnej, a gdy dalsze jej istnienie byłoby niecelowe — o przeprowadzenie likwidacji tej osoby prawnej. Kuratora ustanawia sąd grodzki a dla spółek handlowych i spółdzielni — sąd rejestrowy.

c) Dla nieznanymi lub nie dających się jeszcze ustalić uczestników sprawy ustanawia się kuratora jeśli jest to potrzebne w celu ochrony ich praw lub realizacji praw innych uczestników sprawy. Kuratora ustanawia sąd, przed którym sprawa się toczy lub ma być wszczęta, a gdy sprawa nie nale-

ży do właściwości sądów powszechnych — sąd grodzki.

d) W celu ochrony majątku ustanawia się kuratora, jeżeli wymaga tego interes społeczny, a brak jest osób powołanych do zarządu takim majątkiem. Kuratora ustanawia sąd grodzki.

e) W celu doręczenia pozwu lub dokonania innych czynności procesowych — obowiązuje zasada, że jeżeli stronie nieznaney z miejsca pobytu ma być doręczony pozw lub inne pismo wymagające dokonania czynności procesowej, doręczenie może nastąpić tylko do rąk kuratora ustanowionego do zastępowania nieobecnego.

Kuratora ustanawia sąd, przed którym sprawa się toczy na wniosek strony prowadzącej postępowanie. Strona żądająca ustanowienia kuratora obowiązana jest uprawdopodobnić, że miejsce pobytu przeciwnika jest nieznanne.

Zasada powyższa stosuje się również do korporacji, stowarzyszeń, spółek i zakładów, które nie mają przedstawicieli albo których przedstawiciele nieznanani są z miejsca pobytu. Podobnie, strona podejmująca czynność procesową przeciwko osobie, która nie ma zdolności procesowej i nie ma zastępstwa ustawowego lub asystencji, może żądać od sądu, przed którym sprawa się toczy, ustanowienia dla tej osoby kuratora.

Wyżej podane zasady pozwalają nam np. na ustanowienie kuratora w wypadku, gdy krewni — administrujący majątkiem osoby, której miejsce pobytu jest nieznanne lub która zaginęła, a jeszcze nie jest uznana za zmarłą — chcą zaciągać pożyczkę hipotecznie zabezpieczoną, sprzedać nieruchomości lub przeprowadzić likwidację przedsiębiorstwa itp. Dalej pozwalają nam na ustanowienie kuratora celem wytoczenia powództwa przeciwko sprawcy, który nie jest jeszcze znany — celem zabezpieczenia się przed przedawnieniem lub też na wniesienie pozwu przeciwko spadkobiorcom, mimo że są oni jeszcze nieznanani. Przykładów podobnych można by mnożyć więcej.

Ustanowienie kuratora daje nam możność działania przeciwko osobie lub w imieniu osoby nieznaney z miejsca pobytu czy też całkowicie nieznaney, a dalej przeciw osobie zaginionej oraz również, jeśli chodzi o osoby prawne i majątki, do uzyskania dla tych osób właściwych reprezentantów, którzy mogliby podjąć czynności prawne w imieniu osoby prawnej lub majątku.

3. Uznanie za zmarłego. — Postępowanie o uznanie za zmarłego odróżnić musimy od postępowania o stwierdzenie zgonu. Pierwsze ma zastosowanie jedynie w stosunku do osób zaginionych, a w wyniku jego przeprowadzenia uznanie za zmarłego powoduje skutki prawne rzeczywistej śmierci. Drugie, tj. postępowanie o stwierdzenie zgonu, przeprowadzać należy, gdy śmierć rzeczywiście nastąpiła a więc jest niewątpliwa, a brak jedynie aktu zejścia. Postępowanie to ma na celu ustalenie przez sąd faktu zgonu i jego datę. Prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające zgon ma moc aktu zejścia.

Postępowanie prowadzi się przed sądem grodzkim ostatniego miejsca zamieszkania zaginionego

lub zmarłego — na wniosek osób zainteresowanych, tj. osób, których praw dotyka wynik postępowania, np. małżonka, spadkobiercy, legatariusza, wierzycieli, jeśli ich interes prawny wymaga uregulowania następstwa prawnego i umożliwia im dochodzenie roszczeń.

Uznanie za zmarłego stosujemy jedynie w wypadku zaginięcia osoby. Zaginiony jest każdy, o którym niewiadomo czy pozostaje przy życiu. Aby można przeprowadzić uznanie za zmarłego poza „zaginięciem“, potrzeba jeszcze innych okoliczności. Wystąpią one przy: zaginięciu w normalnych warunkach, zaginięciu w działaniach wojennych, zaginięciu na obszarze wojennym, zaginięciu wskutek działań władz obcych, zaginięciu wskutek wywiezienia za granicę, zaginięciu w podróży morskiej lub powietrznej oraz zaginięciu w związku z bezpośrednim niebezpieczeństwem życia.

Zaginiony w normalnych warunkach może być uznany za zmarłego, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym według istniejących wiadomości jeszcze żył, upłynęło 10 lat. Wystarczy upływ 5 lat, jeżeli zaginiony w chwili uznania za zmarłego ukończyłby 70-ty rok życia. Zaginiony nie może być uznany za zmarłego przed końcem roku kalendarzowego, w którym ukończyłby 18-ty rok życia.

Kto zaginął biorąc udział w działaniach wojennych, może być uznany za zmarłego po upływie roku od końca roku kalendarzowego, w którym działania wojenne zostały zakończone. To samo dotyczy osób, które zaginęły przebywając na obszarze objętym działaniami wojennymi, jeżeli według okoliczności istnieje prawdopodobieństwo, że zaginięcie pozostaje w związku ze spowodowanym tymi działaniami niebezpieczeństwem dla życia. Zasada ta stosuje się również do zaginionego, który w czasie wojny lub działań wojennych został pozbawiony wolności przez władze obcego państwa i osadzony w miejscu, w którym życiu zaginionego groziło szczególne niebezpieczeństwo, np. w obozie w Majdanku lub Oświęcimiu.

Kto zaginął będąc w czasie wojny lub działań wojennych przymusowo wywieziony za granicę państwa, może być uznany za zmarłego po upływie 3 lat od końca roku kalendarzowego, w którym według istniejących wiadomości jeszcze żył, nie wcześniej jednak, niż po upływie 2 lat od końca roku kalendarzowego, w którym działania wojenne zostały zakończone.

Kto zaginął w czasie podróży morskiej lub powietrznej w związku z katastrofą statku albo innym szczególnym zdarzeniem, może być uznany za zmarłego, jeśli upłynęło 6 miesięcy od dnia, w którym nastąpiła katastrofa albo szczególne zdarzenie.

Kto zaginął w związku z bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia — innym niż wojenne lub wynikające z podróży morskiej albo powietrznej — może być uznany za zmarłego po upływie roku, od dnia, w którym ustało niebezpieczeństwo dla życia lub według okoliczności powinno było ustać. Będą to np. wypadki pożaru, katastrofy kopalnianej, powodzi itp.

Uznanie za zmarłego powoduje skutki rzeczywistej śmierci. Np. skutkiem uznania za zmarłego nastąpi otwarcie spadku i spadkobiercy nabędą spadek. Wyjątkowo odnośnie do małżonka obowiązują inne zasady, gdyż małżeństwo osoby uznanej za zmarłą nie rozwiązuje się przez sam fakt uznania, lecz dopiero przez ponowne zawarcie małżeństwa przez współmałżonka. Małżonek osoby zaginionej nie może wstąpić w ponowny

związek małżeński przed uznaniem jej za zmarłą; może to jednak uczynić po uznaniu.

Domniemanie śmierci wynikające z uznania za zmarłego nie wyłącza dowodu, że śmierć nastąpiła w innej chwili albo, że uznany za zmarłego jest jeszcze przy życiu. W przypadku przeprowadzenia takiego dowodu skutki uznania za zmarłego ulegają odpowiedniej zmianie lub ustają.

dr Z. K. NOWAKOWSKI

Poradnik księgowego

Arkusz rozliczeniowy kosztów

(Ciąg dalszy do artykułu pt. „Konta rozliczeń kosztów“ z poprzedniego numeru Tygodnika).

Wykorzystanie liczb z księgowości dla celów kalkulacyjnych było przed kilkunastu laty bardzo luźne. Spotykaliśmy bowiem w wielu przedsiębiorstwach mniejszych, średnich a nawet i w większych na tym odcinku bardzo poważne braki, które w rezultacie doprowadzały do nadmiernych zysków w wypadku stosowania stawek dorzutowych zbyt wysokich albo też straty doprowadzające do upadłości przedsiębiorstwa.

Jeżeli kiedykolwiek mało poświęcano tym zagadnieniom, tj. kalkulacji, uwagi, to dziś w przełomowym okresie życia gospodarczego, w którym zdrowe zasady demokratyczne winny przede wszystkim znaleźć właściwe oblicze, staje się lojalna kalkulacja przedsiębiorstwa przedmiotem wielkiej wagi i znaczenia dla dobra społecznego i państwowego, jak i niemniej fundamentem istnienia i zdrowego rozwoju każdego przedsiębiorstwa. Nieprzestrzeganie nowo stosowanych zasad kalkulacyjnych względnie ich zupełne pominięcie, wbrew obowiązującym normom komisji cennikowych jest wynikiem wyłamania się ze społeczności.

Współczesna księgowość jest tak silnie związana z zagadnieniami kalkulacyjnymi każdego przedsiębiorstwa, że trudno sobie w ogóle wyobrazić normalny bieg pracy po myślę zasad naukowej organizacji pracy bez wzajemnego powiązania tych spraw. Piszący miał możliwość stwierdzić ujemne skutki gospodarowania w przedsiębiorstwie właśnie z braku kalkulacji, która to metoda postępowania powodowała zanik składników majątkowych i doprowadzała przedsiębiorstwo do eliminacji z życia gospodarczego.

Z drugiej strony jest po dziś dzień wśród niektórych przedsiębiorców lęk przed urzędowymi komisjami do walki z lichwą i spekulacją. Jest on tylko wówczas słuszny, gdy nie znajdujemy w zorganizowanym aparacie rachunkowości przedsiębiorstwa takich założeń i dowodów, które by dały czynnikom kontrolującym pełną rękojmię uczciwej działalności.

Każde państwo daje swym obywatelom daleko idące korzyści, ale z drugiej strony ma i prawo wymagać, by dopełniono pewnych warunków, które świadczyłyby o zrozumieniu potrzeby rzetelnej współpracy dla dobra ogółu.

W poprzednim numerze Tygodnika podaliśmy ogólne wytyczne wykorzystania kosztów, zawar-

tych w klasie czwartej jednolitego planu kont, ich rozbicia i ponowne zestawienie celem rozliczenia w pewnych grupach.

Podane tam wytyczne są podstawą do zbudowania tzw. arkusza rozliczeniowego kosztów a w konsekwencji do ustalenia narzutów procentowych przy przeprowadzaniu wstępnej lub końcowej kalkulacji.

Arkusz rozliczeniowy może mieć z punktu widzenia formalnego różnorodny układ zależnie od

- a) przedmiotu działalności przedsiębiorstwa,
- b) zakresu działalności,
- c) wielkości przedsiębiorstwa.

W podstawowym założeniu swoim arkusz rozliczeniowy kosztów odróżnia:

1. koszty, wykazane w klasie czwartej jednolitego planu kont, kolejno wyszczególnione w pozycji pionowej,
2. miejsca powstawania kosztów w układzie poziomym, w którym notujemy przypadającą część kosztów na każde miejsce powstawania kosztów oddzielnie.

Celem dokładniejszego zrozumienia układu i budowy arkusza rozliczeniowego kosztów przytoczymy drugostronnie przykład takiego arkusza w ujęciu stosunkowo prymitywnym. Znajdujemy w nim następujące miejsca powstawania kosztów, jako niezbędne w każdym przedsiębiorstwie przetwórczym, jakkolwiek różnorodne jego stosowanie może mieć miejsce i w przedsiębiorstwach handlowych czy też innych o charakterze usługowym:

1. oddziały wytwórcze z podziałem na grupy; zależnie od istniejących w danym przedsiębiorstwie typowych i zasadniczych ośrodków produkcyjnych,
2. ogólne koszty materiałowe, tj. takie, które mają bezpośredni związek z przechowywaniem, konserwacją, ubezpieczeniem, itp. wydatków,
3. ogólne koszty administracji,
4. ogólne koszty sprzedaży,
5. specjalne koszty sprzedaży, które omówiliśmy swego czasu przy nakreślaniu charakterystyki kosztów klasy czwartej jednolitego planu kont,
6. ogólna suma poszczególnych kosztów, wykazanych w wyżej wymienionych miejscach powstawania kosztów. Suma ta pokrywa się

przedawniają się z upływem 6 miesięcy. Czasokres ten liczy się dla posiadacza od końca terminu przedstawienia, a dla reszty dłużników od dnia, w którym czek wykupił lub sam został pociągnięty do odpowiedzialności sądowej.

Po upływie tych terminów można zobowiązania czekowego dochodzić przeciwko wystawcy z tytułu niesłusznego zbgacenia przez przeciąg lat 3.

Czeki wystawione w jednym a płatne w drugim kraju można wystawiać w kilku ponumerowanych w samym tekście egzemplarzach (wtóropisy). Stosuje się je w celu zapobiegnięcia szkodom, jakie mogłyby powstać wskutek zaginięcia czeku w czasie przesyłki. Zapłata dokonana na podstawie jednego egzemplarza pozbawia ważności inne egzemplarze. Wtóropisów nie można wystawiać przy czekach na okaziciela.

Ten, komu czek zaginął, może żądać od sądu grodzkiego miejsca płatności czeku uznania go za umorzony. Na podstawie wniosku, w którym należy podać istotną treść czeku oraz uprawdopodobnić jego utratę, sąd przez ogłoszenie w Monitorze Polskim wzywa posiadacza zaginionego czeku do zgłoszenia się w ciągu 60 dni i do okazania czeku sądowi. Jeśli posiadacz się nie zgłosi, sąd wyda orzeczenie, uznające czek za umorzony, jeśli się zgłosi, sąd postępowanie umorzy po okazaniu czeku żądającemu umorzenia. Ponieważ o wszczęciu postępowania umarżającego sąd zawiadamia dłużników czekowych i trasata, ewent. wypłaty dokonują oni na własne niebezpieczeństwo. Na podstawie orzeczenia, uznającego czek za umorzony, można wykonywać wszelkie prawa z czeku.

Specjalny rodzaj czeków, przewidziany ustawą, stanowią *czek zakreślony* i *czek rozrachunkowy*. Zakreślenia dokonuje się przez umieszczenia na przedniej stronie czeku dwu linii równoległych (zakreślenie ogólne). Jeśli między dwiema liniami umieszczono nazwisko bankiera, zakreślenie jest szczególne. Czek z zakreśleniem ogólnym może trasat zapłacić jedynie i do rąk bankiera lub swego stałego klienta, z zakreśleniem szczególnym, tylko do rąk oznaczonego bankiera.

Posiadacz czeku lub jego wystawca może zabronić zapłaty czeku gotówką przez umieszczenie na przedniej stronie czeku zastrzeżenia „przełać na rachunek” lub in-

nego równoznacznego (*czek rozrachunkowy*). Przekreślenie takiego zażyczenia uważa się za niebyłe. Zapłata czeku rozrachunkowego może nastąpić tylko przez uznanie na rachunku, rozliczenie lub potrącanie. Trasat, który do powyższych przepisów się nie zastosował, odpowiada za szkodę do wysokości sumy czekowej.

Czekiem limitowym nazywany czek, którego kwota nie może przekraczać górnej granicy oznaczonej przez trasata na formularzu czekowym. Czek, na którym trasat zapewnia jego wypłatę, nazywamy czekiem potwierdzonym.

Prócz wymienionych wyżej czeków używa się w języku potocznym nazw „czek efektów” i „czek podróżniczy”. Pierwszy jest poleceniem świadczenia papierów wartościowych, drugi wykupuje się w banku lub biurach podróży, aby uniknąć zabrania w podróż gotówki. Oba nie są czekami w myśl prawa czekowego.

Uwaga. Na podstawie dekretu z dn. 9. 1. 1947 (Dz. U. Nr 5 poz. 24) zawieszają się do dnia 31 grudnia 1947 dla weksli i czeków wystawionych przed dniem 9 maja 1945 bieg przedawnienia roszczeń z tytułu zwrotnego poszukiwanina.

Terminy do przedsięwzięcia czynności zachowawczych przedłużają się do dnia 31 grudnia 1947, o ile nie upłynęły do dnia 25 sierpnia 1939, a weksel lub czek został wystawiony przed dniem 9 maja 1945.

Edmund Wargos

Zabezpieczenie

Zabezpieczenie ma na celu stworzenie dla wierzyciela takiego układu stosunków, żeby mu ułatwić realizację jego praw, względnie zapewnić mu łatwe uzyskanie odszkodowania w wypadku niewykonania zobowiązania lub też wycofanie się zobowiązań wzajemnych wierzyciela. W życiu gospodarczym najczęściej spotykamy się z zabezpieczeniem kredytu. Z pomiędzy zabezpieczeń często spotykanych wyliczyć można: poręczenie zwykłe i solidarne, solidarność dłużników, zastrzeżenie odstąpienia w razie niewykonania umowy, prawo zatrzymania, zastaw na rzeczach ruchomych i prawach, zastaw rejestrowy, kaucja gotówkowa, hipoteka, zastrzeżenie prawa własności, przewłaszczenie dla zabezpieczenia oraz przelew dla zabezpieczenia.

W wypadkach, gdy prawo albo umowa nie określa rodzaju zabezpieczenia, jakiego winien udzielić zobowiązany do dania zabezpieczenia, zobowiązanemu przysługuje wybór dania zabezpieczenia przez: 1. złożenie pieniędzy mających obieg prawny w Polsce lub papierów wartościowych do depozytu sądowego; 2. ustanowienie zastawu na rzeczach ruchomych lub na papierach wartościowych; 3. ustanowienie hipoteki na nieruchomości położonej w Polsce lub na wierzytelności hipotecznej, obciążającej nieruchomość położoną w Polsce.

Jeżeli zobowiązany nie może dać zabezpieczenia — według jednego z trzech sposobów podanych powyżej — sąd może zezwolić na zabezpieczenie przez poręczenie, jeżeli uzna je za dostateczne.

Jeżeli zabezpieczenie nastąpi przez złożenie pieniędzy lub papierów wartościowych do depozytu sądowego, uprawniony do zabezpieczenia uzyskuje na nich ustawowe prawo zastawu. Jednakże zobowiązany do zabezpieczenia może zastępować złożenie pieniędzy papierami wartościowymi a złożone papiery wartościowe innymi papierami wartościowymi lub pieniędzmi. Specjalne rozporządzenie określi papiery wartościowe, które mogą służyć jako zabezpieczenie w wypadkach, gdy wybór zabezpieczenia służy zobowiązanemu do dania zabezpieczenia — oraz określi stosunek wartości imiennych tych papierów do wysokości zabezpieczenia. Jeżeli zabezpieczenie ma nastąpić przez ustanowienie zastawu na rzeczach ruchomych, rzecz ulegające zepsuciu lub pogorszeniu oraz

Zabezpieczenie

rzeczy, których przechowywanie pociągałoby za sobą nadmierne trudności lub koszty, nie mogą służyć do zabezpieczenia z woli samego zobowiązanego. Wysokość zabezpieczenia przez oddanie rzeczy w zastaw wynosi $\frac{2}{3}$ ich wartości szacunkowej w chwili ustanowienia zastawu. Jednakże, gdy chodzi o przedmioty z kruszców szlachetnych, wysokość zabezpieczenia nie może być uznana za niższą od wartości zawartego w nich kruszcu. Jeżeli zabezpieczenie ma nastąpić przez ustanowienie hipoteki, wysokość zabezpieczenia wynosi najwyżej $\frac{2}{3}$ wartości nieruchomości obciążonej, a jeżeli hipoteka została ustanowiona na wierzytelności hipotecznej — najwyżej połowę sumy tej wierzytelności. Przy obliczaniu wysokości zabezpieczenia potrąca się wartość obciążeń, mających pierwszeństwo przed hipoteką ustanowioną w celu zabezpieczenia.

Przytoczone zasady mają zastosowanie w wypadkach, gdy zobowiązany do dania zabezpieczenia jest uprawniony do samodzielnego wyboru rodzaju zabezpieczenia. Najczęstsze jednak będą wypadki, gdy zobowiązany do dania zabezpieczenia — w drodze umowy — wspólnie z wierzycielem zdecyduje o sposobie dania zabezpieczenia, omawiając dokładnie sposób, w jaki ma ono być udzielone. W braku takiej umowy zobowiązanemu przysługuje zawsze swobodny wybór rodzaju zabezpieczenia na warunkach, które zostały w artykule niniejszym omówione.

Klisza drukarska

Klisza z franc. „cliché” jest to negatyw wykonany z rysunku lub fotografii dla celów drukarskiej reprodukcji obrazu (ilustracji). Jest ona najwięcej znaną i najczęściej stosowaną a zarazem najtańszą techniką graficzną.

Używa się klisz przede wszystkim w drukarstwie gazetowym. Szczególnie duże zastosowanie ma klisza w reklamie prasowej (gazetowej), gdyż stanowi na łamach prasy na ogół jedyną technikę ilustracyjną. Ponadto używana jest klisza do ilustrowania wielu wydawnictw książkowych, katalogów, prospektów, cenników, pocztówek, listowników, rachunków itp.

Rozróżniamy dwa rodzaje klisz drukarskich:

1. **kreskowe,**
2. **siatkowe.**

Do druku na papierze szorstkim a więc przede wszystkim na papierze gazetowym nadają się prawie wyłącznie tylko klisze **kreskowe**, to znaczy takie, które odtwarzają rysunki, wykonane przeważnie czarnym tuszem przy pomocy pendzelka i pióra. Rysunki te, składające się z płaszczyzn i kresek, muszą posiadać wyraźnie zaznaczone kontury i odznaczać się dużą ostrością obrazu. —

Fotografie (tzw. autotypie) i subtelnie cieniowane rysunki wymagają kliszy **siatkowej**. Pamiętać jednak należy, że klisze siatkowe nadają się zasadniczo jedynie do druku na papierze gładkim, tzw. ilustracyjnym (satynowanym itp.), bowiem na papierze szorstkim, np. gazetowym wychodzą najczęściej zamazane i niewyraźne.

Klisze, zarówno kreskowe jak siatkowe wykonywane są przez specjalne warsztaty (zakłady) chemigraficzne drogą wytrawiania kwasami na płytkach przeważnie cynkowych. Jedynie w wyjątkowych wypadkach wykonuje się klisze na trwałszych, ale też znacznie droższych płytkach miedzianych.

Z dostarczonej ilustracji wytwórnia klisz wykonuje nasampierw własne zdjęcie fotograficzne. Zaleca się wobec tego, by dostarczane rysunki i fotografie, z których mają być wykonane klisze, były rozmiarami nieco większe od wielkości przewidzianej dla kliszy, gdyż przy fotograficznym zmniejszaniu oryginału do wymiarów kliszy, giną lub zatracają się błędy i niedokładności tegoż oryginału.

Wykonywanie kliszy siatkowej różni się od wytwarzania kliszy kreskowej tym, że wytwórnia klisz fotografując

Klisza drukarska

u siebie dostarczoną ilustrację, umieszcza bezpośrednio przed płytą fotograficzną dwie zwarte z sobą płyty szklane, pokryte czarnymi, równoległymi, mniej lub więcej gęstymi, ukośnie biegnącymi liniami (tzw. raster). Linie na obu płytkach szklanych krzyżują się, tworząc w ten sposób mniejszą lub większą siatkę jasnych punktów, kwadracików. Poprzez te małe otwory światło uderza na płytę fotograficzną, powodując na zdjęciu odbicie tej siatki.

Powstaje w ten sposób na kliszy fotograficznej niezliczona ilość ciemnych i jasnych, częściowo zlewających się punkcików tak drobnutkich, że dla oka prawie nieodróżnialnych, oddających wiernie nasilenie światła, uderzającego od obrazu na płytę fotograficzną. To rozłożenie ilustracji na punkciki znajdujące swe wiernie odbicie na gotowej kliszy drukarskiej, zapobiega zamazaniu się obrazu podczas druku w miejscach łagodnych przejść od tonów jasnych do ciemnych i odwrotnie. — Dlatego klisza ta nosi nazwę: „siatkowa”.

Drukarska klisza — patrz Klisza drukarska

Matryca drukarska

Matryca (franc.) jest to forma (negatyw) wytłoczona w specjalnie spreparowanej tekturze.

Matryce sporządza się z klisz metalowych i z czcionkowych zestawów drukarskich.

Z klisz drukarskich wykonuje się często matryce w celu:

1. oszczędzania metalowej kliszy przed zbyt szybkim jej zużyciem, bowiem nawet najtwardsza klisza się ściera i po odbiciu kilkunastu tysięcy egzemplarzy traci na wyrazistości;

2. otrzymania z jednej kliszy dowolnej liczby odbitek (negatywów). Matrycowanie klisz jest szczególnie często stosowane w kupieckiej reklamie, gdyż pozwala na jednoczesne zaopatrzenie nieograniczonej ilości czasopism w ogłoszenia, stanowiące dokładne kopie kliszowego oryginału.

W nowoczesnej technice drukarskiej wykonuje się matryce z całostronicowych zestawów czcionkowych. Na szybko sprawnych maszynach a w szczególności na maszynach rotacyjnych, drukuje się dziś gazety, książki oraz większość wydawnictw o dużych nakładach.

Wykonanie matrycy.

Na odpowiednio do tego celu spreparowanej tekturze, pod ogromnym ciśnieniem potężnej prasy noszącej nazwę „kalander“, wyciska się negatyw z metalowej kliszy lub czcionkowego zestawu drukarskiego, po czym wysusza się wilgotną matrycę w specjalnym piecyku. Następnie zalewa się matrycę płynnym metalem czcionkowym (stop ołowiu, antymonu i cyny). Powstaje w ten sposób po stwardnięciu metalu klisza wtórna lub płyta drukarska (stereotyp), z których odbywa się druk na papierze. Odlewy płyt drukarskich (stereotypy) mogą być albo płaskie, albo półcylindryczne, gdy idzie o zastosowanie ich na maszynach rotacyjnych.

Metal używany do odlewania stereotypów zostaje po wykonaniu druku stopiony i użyty do odlewania z metalu dalszych płyt drukarskich.

z kwotą wykazaną w kolumnie „0” — Liczby z księgowości.

Przytoczony przykład na str. 229 wykazuje 21 pozycji kosztów rozbitych zgodnie z przyjętą podstawą podziału kosztów (patrz poprzedni numer Tygodnika). W dolnej części arkusza rozliczeniowego kosztów znajduje się ostateczne rozliczenie i wyprowadzenie narzutów procentowych, które należy stosować przy kalkulacji.

Arkusz rozliczeniowy należy oczywiście sporządzać w okresach miesięcznych, by w możliwie jak najkrótszych odstępach czasu mieć sprawdzian i możliwość przeprowadzenia poprawek.

Na podstawie wykazanych kosztów w poszczególnych miejscach ich powstawania, wyliczono następujące dorzuty procentowe:

a) ogólnych kosztów wytwarzania, wynoszących dla:

oddziału wytwórczego „A” . . . 125%

„ „ „B” . . . 85%

„ „ „C” . . . 180%

przeciętnie dla wszystkich oddziałów, tj. A + B + C . . . 108%

Stawka procentowa 108 stanowi stosunek sumy kosztów (zł 61.395,—) do robocizny bezpośredniej (zł 57.000,—) — patrz kolumna czwarta.

b) Ogólnych kosztów materiałowych, obliczanych w stosunku do zużytego surowca zasadniczego. W przykładzie zużyliśmy surowca zasadniczego za zł 80.000,—, a ogólne koszty materiałowe wynosiły zł 3.655,— co w stosunku do surowca stanowi 4,6%.

c) Ogólnych kosztów administracji, obliczanych w stosunku do ogólnych kosztów wytwarzania. W przykładzie ogólne koszty administracji wynoszą zł 118.395 (suma kosztów plus robocizna bezpośrednia, tj. zł 61.395,— + zł 57.000,— = zł 118.395,—), natomiast ogólne koszty administracji zł 15.770,—, która to suma w stosunku do ogólnych kosztów wytwarzania stanowi 13,3%.

d) Ogólnych kosztów sprzedaży, obliczanych jak pod pkt. c) tj. w stosunku do ogólnych kosztów wytwarzania. Ogólne koszty sprzedaży zł 20.380,— w stosunku do zł 118.395,— dają 17,2%.

e) Specjalnych kosztów sprzedaży, obliczanych również w stosunku do ogólnych kosztów wytwarzania. Zł 23.000,— w stosunku do złotych 118.395,— daje 19,4%.

Na podstawie tych procentowych dorzutów łatwo przeprowadzić nam kalkulację. W pierwszym rzędzie sporządzamy zestawienie kosztów, które ma następujący obraz:

Z e s t a w i e n i e   k o s z t ó w

L. p.	Określenie	zł	%	Podstawa obliczania dorzutu %
1.	Materiał zasadniczy	80.000,—	—	—
2.	Ogólne koszty materiałowe	3.655,—	4,6	w stosunku do materiału zasadniczego.
3.	Robocizna bezpośrednia	57.000,—	—	—
4.	Pośrednie koszty wytwarzania	61.395,—	108,—	w stosunku do robocizny bezpośredniej.
5.	Koszty wytwarzania	202.050,—	—	—
6.	Ogólne koszty administracji	15.770,—	13,3	w stosunku do robocizny bezpośredniej plus pośredniej.
7.	Ogólne koszty sprzedaży	20.380,—	17,2	w stosunku do robocizny bezpośredniej plus pośrednie koszty wytwarzania.
8.	Specjalne koszty sprzedaży	23.000,—	19,4	jak wyżej.
9.	Koszty własne	261.200,—		

Wykazane wyżej zestawienie kosztów a szczególnie ustalone dorzuty procentowe na poszczególne koszty możemy sprawdzać w odwrotny sposób, wychodząc od założenia. Arkusz rozliczeniowy kosztów pozwolił nam ustalić dorzut procentowy trojaki, jeżeli chodzi o oddziały wytwórcze. Stosować będziemy zatem w tym wypadku ten dorzut, który dotyczy danego oddziału wytwórczego. Poniższe sprawdzenie ze względów zrozumiałych nie może tego obejmować, to znaczy stosujemy przeciętną stawkę procentową 108%.

Sprawdzenie:

Zużyto ogółem materiału zasadniczego wartości . . . . . zł 80.000,—
 plus 4,6% ogólnych kosztów materiałowych od zł 80.000,— . . . „ 3.680,—
 plus robocizna bezpośrednia . . . „ 57.000,—
 plus 108% pośrednich kosztów wytworzenia od zł 57.000,— . . . „ 61.560,—
 do przeniesienia . . . . . zł 202.240,—

Arkusz rozliczeniowy kosztów za miesiąc

L. p.	Miejsce kosztów Koszty	Ozn. konta	Liczby z katego- rii	I. Oddziały wytwórcze				II. Ogólne koszty ma- teriałowe	III. Ogólne koszty ad- ministracji	IV. Ogólne koszty sprzedaży	V. Specjalne koszty sprzedaży	Suma I-V
				A.	B.	C.	Suma 1-3					
			0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Materiał pomocniczy	405	9.230,—	2.220,—	6.340,—	370,—	8.930,—	—	—	300,—	—	9.230,—
2	Robocizna pośrednia	411	7.650,—	500,—	3.210,—	1.520,—	5.230,—	1.170,—	—	1.250,—	—	7.650,—
3	Ubezpieczenia społeczne	413	7.740,—	1.895,—	3.700,—	1.060,—	6.655,—	185,—	320,—	580,—	—	7.740,—
4	Pensje	420	30.000,—	9.000,—	5.000,—	5.000,—	19.000,—	1.000,—	4.000,—	6.000,—	—	30.000,—
5	Prąd	430	3.540,—	850,—	600,—	1.140,—	2.590,—	200,—	400,—	350,—	—	3.540,—
6	Woda	432	300,—	90,—	180,—	—	270,—	—	30,—	—	—	300,—
7	Paliwo	440	3.000,—	200,—	1.600,—	500,—	2.300,—	—	500,—	200,—	—	3.000,—
8	Naprawy obce	442	2.860,—	310,—	2.550,—	—	2.860,—	—	—	—	—	2.860,—
9	Narzędzia	443	1.780,—	250,—	1.330,—	80,—	1.660,—	50,—	—	70,—	—	1.780,—
10	Materiały biurowe	448	1.500,—	—	—	—	—	—	500,—	1.000,—	—	1.500,—
11	Inne materiały	449	1.130,—	300,—	450,—	—	750,—	—	380,—	—	—	1.130,—
12	Podatki	450	7.000,—	—	—	—	—	—	2.500,—	4.500,—	—	7.000,—
13	Czynsze i dzierżawy	460	9.500,—	920,—	2.850,—	1.210,—	4.980,—	800,—	2.220,—	1.500,—	—	9.500,—
14	Ubezpieczenia rzeczowe	461	2.500,—	410,—	350,—	1.040,—	1.800,—	100,—	600,—	—	—	2.500,—
15	Przejazdy, podróże	462	4.380,—	—	—	—	—	—	2.950,—	1.430,—	—	4.380,—
16	Opłaty pocztowe	463	2.100,—	—	—	—	—	—	570,—	1.530,—	—	2.100,—
17	Opłaty na rzecz org. gospodarczych	468	1.830,—	80,—	750,—	50,—	880,—	150,—	800,—	—	—	1.830,—
18	Umorzenie składn. stałych	470	5.160,—	1.090,—	860,—	1.540,—	3.490,—	—	—	1.670,—	—	5.160,—
19	Opakowanie wysyłkowe	494	3.000,—	—	—	—	—	—	—	—	3.000,—	3.000,—
20	Przewozy wysyłkowe	495	7.000,—	—	—	—	—	—	—	—	7.000,—	7.000,—
21	Podatek obrotowy	497	13.000,—	—	—	—	—	—	—	—	13.000,—	13.000,—
a	Suma kosztów		124.200,—	18.115,—	29.770,—	13.510,—	61.395,—	3.655,—	15.770,—	20.380,—	23.000,—	124.200,—
b	Robocizna bezpośrednia	410	57.000,—	14.500,—	35.000,—	7.500,—	57.000,—	material zasadniczy	Koszty wy- tworzenia	Koszty wy- tworzenia	Koszty wy- tworzenia	124.200,—
c	Ogólny koszt wytwarzania (a+b)		—	32.615,—	64.770,—	21.010,—	118.395,—	80.000,—	118.395,—	118.395,—	118.395,—	118.395,—
d	Dorzut procentowy (a w % do b)		—	125%	85%	180%	108%	Dorzut proc. 4,6%	13,3%	17,2%	19,4%	19,4%

z przeniesienia	zł 202.240,—
plus 13,3 ogólnych kosztów administr.	
od zł 118.395,—	„ 15.747,—
plus 17,2 ogólnych kosztów sprzedaży	
od zł 118.395,—	„ 20.064,—
plus 19,4 specjalnych kosztów sprzedaży	
od zł 118.395,—	„ 22.969,—
	zł 261.020,—
plus dyferencja na skutek ustalenia procentów do jednego miejsca za przecinkiem	„ 180,—
Ogółem jak wyżej w zestawieniu kosztów	„ 261.200,—

2. wynagrodzenia pracownika za jedną godzinę pracy produktywnej,
3. wartości niezbędnego materiału podstawowego celem wykonania zamówienia.

Gdybyśmy więc da przykładu mieli złożyć ofertę na wykonanie pewnej pracy, która pochłonie materiału zasadniczego wartości zł 4.000,—, a koszt robocizny bezpośredniej wyniesie zł 2.500, natomiast koszt własny opiewa na sumę końcową zł 11.980,— tj. zgodnie z wykazaną poniżej kalkulacją.

Obliczenie:

Materiał zasadniczy	zł 4.000,—
4,6% ogólnych kosztów materiałowych	„ 184,—
robocizna bezpośrednia	„ 2.500,—
108% pośrednich kosztów wytworzenia	„ 2.700,—
	zł 9.384,—
13,3% ogólnych kosztów admin.	„ 692,—
17,2% ogólnych kosztów sprzedaży	„ 895,—
19,4% specjalnych kosztów sprzedaży	„ 1.009,—
	zł 11.980,—

(Ciąg dalszy na temat arkusza rozliczeniowego podamy w jednym z następnych numerów Tygodnika).

mgr M. Nowicki.

Wyjaśnienia w sprawach skarbowych

Zrzeszenie Kupców — Gniezno — Pytanie: czy zarządzenie ministra skarbu z dnia 26 października 1946 r. w sprawie zwolnienia niektórych kategorii wynagrodzeń od podatku od wynagrodzeń — podane przez nas do wiadomości w Nr 47/1946 „Tygodnika” — obowiązuje nadal, a to w związku z faktem, że władze skarbowe dopisują wszystkie — dokonane przez pracodawcę, wypłaty, tak w naturaliach jak i w gotówce, wyraźnie jako „wyrównanie” za karty żywnościowe do normalnych wynagrodzeń pracowników.

W związku z powyższym wyjaśniamy, że wspomniane zarządzenie ministra skarbu obowiązuje nadal. Ulgi podatkowej, przewidzianej w pkt 1 tegoż zarządzenia nie należy jednak rozumieć w ten sposób, że od podatku od wynagrodzeń zwolnione zostały wszelkie wynagrodzenia w naturze, bądź wypłacany w miejsce takich wynagrodzeń ekwiwalent w gotówce lub chociażby tylko tak zwane potocznie „wyrównanie za karty żywnościowe”.

Zakres stosowania omawianej ulgi ograniczony jest do następujących przypadków, które muszą **jednocześnie** zaistnieć:

a) pracownikowi przysługuje rzeczywiście zaopatrzenie kartkowe w myśl zarządzenia ministra aprowizacji i handlu obowiązującego w danym czasie,

b) pracownik przysługującego mu zaopatrzenia na posiadane karty żywnościowe nie otrzymał drogą normalnych przydziałów, wskutek czego

c) pracodawca, w zastępstwie instytucji aprowizacyjnych

d) dostarczy danemu pracownikowi artykuły spożywcze w **granicach przydziałów urzędowych**, przewidzianych na karty zaopatrzenia odpowiednich kategorii.

Z powyższego wynika, że omawiana ulga nie ma w ogóle zastosowania do pracowników, którym w danym okresie nie przysługiwało zaopatrzenie kartkowe.

W odniesieniu zaś do pracowników, którym przysługuje zaopatrzenie kartkowe, ulga ograniczona jest do wartości tylko tych artykułów spożywczych, które pracodawca dostarczył w granicach przydziałów urzędowych, przewidzianych na daną kategorię zaopatrzenia w zastępstwie instytucji aprowizacyjnej.

Zatem i u tych pracowników podlegają podatkowi wynagrodzenia w naturze:

a) które wypłacane są niezależnie od przysługującego danemu pracownikowi zaopatrzenia kartkowego,

b) lub które przekraczają urzędowe przydziały przewidziane na odpowiednie kategorie kart zaopatrzenia.

Wład. C. — O.

Dokonana przez Pana wycena remanentu towarów nie jest zgodna z obowiązującymi przepisami. Towary zakupione, znajdujące się w chwili sporządzania inwentarza w posiadaniu przedsiębiorstwa, powinny być wycenione według rzeczy-

wistych kosztów ich nabycia, na które składają się wszystkie koszty związane z nabyciem towarów do chwili złożenia ich w magazynie, a w szczególności cena zakupu, koszt transportu, ubezpieczenie w czasie transportu, cło, prowizja pośrednika przy zakupie itp. koszty.

Jedynie z powodu uszkodzenia, wysortowania, wyjścia z mody lub **niższej** ceny rynkowej (w chwili sporządzania inwentarza) można przyjąć wycenę niższą od kosztu nabycia, nie niższą jednak od ceny sprzedażnej (rynkowej).

W tych przypadkach należy w inwentarzu uwidocznic w odrębnych rubrykach cenę kosztu nabycia lub wytworzenia oraz cenę przyjętą do inwentarza.

Wskutek nieprawidłowej wyceny remanentu, zamknięcie rachunków — bilans — nie wykazał rzeczywistej działalności przedsiębiorstwa ani po stronie majątkowej ani po stronie wynikowej.

W tym stanie rzeczy operacja przez Pana przeprowadzona jest sztuczną i zmierza do przerwania pewnej części wyników działalności przedsiębiorstwa na rok bieżący, który znalazł się w orbicie przepisów podatkowych względniejszych

dla podatnika, co jednak nie utrzyma się w świetle obowiązujących przepisów.

Radzimy Panu zatem dokonać niezwłocznie prawidłowej wyceny i sporządzenia nowego zamknięcia rachunkowego (bilansu i rachunku strat i zysków) oraz sprostowania ewentualnie już złożonego zeznania podatkowego.

J. J. — Poznań.

Wartość towarów wybranych przez właściciela przedsiębiorstwa na własne potrzeby nie podlega podatkowi obrotowemu, ponieważ przez pobranie towaru nie powstaje odpłatne świadczenie rzeczy (sprzedaż — czyli przeniesienie własności za ekwiwalentem na inną osobę), gdyż właścicielem towaru pozostaje ta sama osoba.

W podanym przez Pana przykładzie podlega zatem podatkowi obrotowemu kwota 9.800,— zł, tj. uzyskany ze sprzedaży towaru ekwiwalent (należność) w kwocie 10.000,— zł — po potrąceniu udzielonego przy zapłacie skonta w kwocie 200,— zł.

Kwota natomiast 1.000,— zł stanowiąca wartość wybranego przez właściciela towaru w ogóle nie wchodzi do obrotu podatkowego.

Sprawozdanie o zużyciu materiałów

Sprawozdania te winny być sporządzane w każdym przedsiębiorstwie przemysłowym w określonych czasokresach w postaci dwóch zasadniczych zestawień a mianowicie:

1. rozchodu materiałów zużytych do produkcji
2. rozchodu materiałów dla ruchu fabrycznego.

Sprawozdania o rozchodzie materiałów do produkcji obejmować winny w stosunku do każdego wydziału wytwórczego: rodzaj materiałów, ilość faktycznie przerobioną oraz w porównaniu z tym, przekroczenia względnie oszczędności w zużyciu.

Wykazy te wyrażone jednocześnie w pieniądzu dadzą obraz strat względnie zysków.

Zarówno ilości wyznaczone jak i zużyte odnosić się będą zawsze do wielkości produkcji w danym okresie czasu.

Ponieważ wiadomo jest według specyfikacji materiałowych, jakie ilości materiałów potrzebne są do wykonania danego produktu oraz ilości wydane przez magazyny do warsztatów, to posiadając za ten sam okres czasu dane o wielkości produkcji każdego wydziału, łatwo jest sporządzić tego rodzaju sprawozdania.

Wzór takiego sprawozdania podajemy poniżej.

Materiały do produkcji									
Sprawozdanie tygodniowe									
Wydział:									
Koniec tygodnia									
Rodzaj	W y z n a c z o n a			Z u ż y c i e		Przekroczenie oszczędności			
	dostawa	jednostka	ilość	dostawa	ilość	ilość	zł	ilość	zł

Sprawozdania o rozchodzie materiałów pomocniczych potrzebnych do utrzymania przedsiębiorstwa w ruchu najlepiej jest sporządzać tylko w wartościach pieniężnych w przeliczeniu na jednostkę wartości produkcji ustalonej według kosztu własnego.

W celu możliwości porównywania i ustalania nadmiernego zużycia bądź osiągniętych oszczędności ustala się wzorce rozchodów. Ustalenie wzorców wymaga dłuższego czasu. Chcąc możliwie szybko wprowadzić sprawozdania o rozchodzie tej grupy materiałów należy do czasu usta-

lenia wzorców przeliczyć przeciętne, dotychczasowe zużycie za okres kilku miesięcy wstecz i te dane przyjąć za liczbę porównawczą.

Ze względu na to, że w tej grupie istnieje bardzo znaczna lista materiałów, to sprawozdania szczegółowe obejmowałyby znaczne ilości pozycji. Z drugiej strony w tym zużyciu interesuje nas przede wszystkim odpowiedź na pytanie: co nas kosztuje? Czy reparacja maszyn, czy narzędzia, czy konserwacja budynków itd.

Wzór takiego sprawozdania wskazuje poniższa tabela.

Materiały pomocnicze.				
Wydział:	Miesiąc:			
Wyszczególnienie	Wzorzec przeciętna	Fakt. zużycie	Przekroczone	Oszczędności
Materiały do transportu wewn. Reperacje maszyn Narzędzia Energia Materiały pędne i smary Konserwacja budynków itd.				

Inż. Jerzy Witowski

Reklama skuteczna

II.

2. Rozejrzyjmy się we własnym domu.

Stare ludowe przysłowie mówi: „Jak cię widzą, tak cię piszą”. Ile w nim prawdy, każdy z nas sam wie najlepiej.

Mówimy o reklamie. Wyliczyliśmy w poprzednim na ten temat artyk. różne jej rodzaje. Ma ona być skuteczna. Chcemy, by przy jej pomocy dwoiły i troiły się obroty nasze, by zwiększał się napływ klientów do sklepów biur i fabryk naszych. Ale czy „dom” nasz na przyjęcie tych gości jest przygotowany? Czy przybywający kandydaci na odbiorców zobaczą u nas to, czego się spodziewali i doznają tego, czego oczekiwać mieli prawo? Oby tak było, gdyż inaczej największe i najbardziej celowe a nawet najkosztowniejsze wysiłki w zakresie reklamy nie spełnią swego zadania.

O co idzie, wytłumaczmy:

1. Cena towaru winna pozostawać w właściwej proporcji do jego jakości. Wykorzystywanie nieświadomości kupującego rychlej czy później zawsze się zemści.
2. Opakowanie nie dla każdego towaru musi i potrzebuje być efektowne i luksusowe, w każdym natomiast wypadku winno być celowe i estetyczne. Niech się klient(ka) nie musi wstydzić, gdy z paczką swą wyjdzie na ulicę, niech się nie musi obawiać, że torebka w drodze pęknie lub sznurek się zerwie. Do skrzyń i kartonów wysyłanych kolejną lub pocztą pakujemy towar jak najstaranniej, by w drodze nie nastąpiły uszkodzenia albo nie powstał „groch z kapustą”. Niechaj odbiorca wystającymi gwoździami nie kaleczy sobie palców. Unikniemy wówczas reklamacyj i pomstowań, zawsze dla nas szkodliwych.
3. Urządzenie i umeblowanie lokalu, w którym się przyjmuje klientów i interesentów winno być gustowne i estetyczne, dla oka miłe i sympatyczne. Dalecy jesteśmy od namawiania do

rozzutności i luksusu w tej dziedzinie, gdyż luksus nie jest ani decydujący ani na czasie. To co się jednak w niektórych lokalach handlowych i biurowych widzi urąga wymogom elementarnym i nie da się usprawiedliwić nawet przy najdalej idącym uwzględnieniu trudności powojennych.

Umieszczone na zewnątrz godło firmowe niechaj się prezentuje korzystnie, tak jak korzystne winno być oświetlenie i w ogóle fronton przedsiębiorstwa. Okno wystawowe to problem o niezmiernej ważności któremu poświęcać należy bezustannie baczną uwagę.

4. Od zasobu zawodowych kwalifikacyj pracowników, od ich zalet osobistych, zależy w dużej mierze efekt końcowy reklamy.
5. Niemniej ważną jest sprawa organizacji przedsiębiorstwa i poziomu pracy biurowej. Wymienimy tutaj tylko niektóre z dotyczących tej sprawy zagadnień. Są nimi: organizacja sprzedaży, system kontroli i statystyki, wygląd listowników, rachunków oraz wszelkiego rodzaju formularzy i druków, treść listów (styl, poprawność języka), szybkość listownej odpowiedzi, uprzejmość w korespondencji i wiele innych.
6. Do takich pośrednich aktów reklamy należą wreszcie solidność, sumiennosc i rzetelnosc firmy oraz akuratność w wykonywaniu zobowiązań.

Streściliśmy w powyższych punktach szereg spraw zasadniczych, od których takiego czy innego uwzględnienia zależy opinia o przedsiębiorstwie a więc i stopień poważania oraz zaufania.

Jeśli więc reklama ma być w całej pełni skuteczna, nie wolno zaniedbywać zobrazowanych wyżej dziedzin, które uważać musimy za pośrednią reklamę przedsiębiorstwa.

Mieczysław Konieczny

Komunikaty i różne wiadomości

Artykuły reglamentowane.

Wykaz artykułów reglamentowanych przez Centralny Urząd Planowania oraz Dep. Planowania Ministerstwa Przemysłu i Handlu” wg. właściwych biur sprzedaży tych artykułów.

Biuro Sprzedaży Produktów Nieorganicznych.

Ałun chromowy, antychlor, chlor ciekły, chlorek baru, cremor tartari, dwuchromian sodu, dwuchromian potasu, fosforan amonu, fosforan trój-sodowy, kreda pławiona (szlamowana), karbid“),

kwas cytrynowy, kwas siarkowy, kwas solny 30% i oczyszczony, kwas winowy, kwas fluowodorowy, podchloryn sodu, potaż kalcynowany, siarczek sodu, siarczan glinu, sól glauberska, soda amoniakalna (kalcynowana*), soda kaustyczna*), szkło wodne, trójchloroetylen, wapno chlorowane (chlorek wapna bielący), woda utleniona, węglan wapnia (strącony), siarczan miedzi, siarka, siarczyny sodu, chlorek wapnia, siarczyn, dwusiarczyn

Biuro Sprzedaży Nawozów Sztucznych.

Amoniak skroplony, azotyn sodu, kwas azotowy (techn.) 53%.

Biuro Sprzedaży Gazów Technicznych.

Acetylen, azot, tlen, wodór.

Biuro Sprzedaży Produktów Węglpochodnych.

Bensen, benzol 90—95%, elektrody, fenol krystaliczny, ksylol oczyszczony, krezole, karbolineum*), lakier do żelaza (smołowcowy), lepnik*), naftalen krystaliczny, naftalen w łuskach i kulkach, oleje smołowe (antraceny, opałowy, impregnacyjny*), olej płuczkowy i flotacyjny, pak*), sadza aktywna, smoła (preparowana, drogowa, hutnicza*), solwentnafta, toluen, zasady pirytynowe, ksylen, żywica kumaronowa.

Biuro Sprzedaży Produktów Tłuszczowych.

Gliceryna, klej kostny, klej skórny, oleina, stearyna, klej żywiczny, klej bursztynowy, oleiniany, stearyniany, stercid, żelatyna techniczna, mydło szare (z sur. przydziałowych*), mydło szare (z sur. wolnorynkowych*), mydło z surowców przydziałowych*), mydło z surowców wolnorynkowych*).

Towarzystwo Przemysł.-Handlowe — „Bacutil“

Łój zwierzęcy.

Biuro Sprzedaży Wyrobów Gumowych i Tworzyw Sztucznych.

Buty gumowe*), nici gumowe, dętki rowerowe, opony rowerowe, rękawice gumowe, dętki samochodowe*), opony samochodowe*), płaszcze gumowe*), skórguma*).

Biuro Sprzedaży Farb i Lakierów.

Farby olejne, lakiery i emalie*), kreda mielona, litopon, lakier nitrocelulozowy, pokost syntetyczny*), rozpuszczalniki do farb, siarczan baru, ultramaryna, biel cynkowa, glejta ołowiana, minia ołowiana.

Biuro Sprzedaży Prod. Organ. i Farmaceutycznych.

Aceton, barwniki bezpośrednie i półwełniane, barwniki kwasowe i kwasochromowe, barwniki siarkowe, barwniki różne, esencja octowa, formalina, hexametylen tetramina Hexa, hydrosulfit (blankit), hydrosulfit (rongalit), kwas mlekowy, kwas mrówkowy, kwas octowy lodowaty, kwas octowy 30% — techn., metanol, octany.

Biuro Sprzedaży Artykułów Chemii Stosowanej.

Tarcze ścierne, parafina, kalafonia, terpentyna.

UWAGA: Artykuły oznaczone gwiazdką są reglamentowane przez C. U. P., — natomiast inne są reglamentowane przez Departament Planowania Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Cena na wapno — uzupełnienie.

W uzupełnieniu komunikatu ogłoszonego w „Tygodniku Gospodarczym” Nr 19 z dnia 10. 5. br. — str. 185 — podajemy cenę kamienia wapiennego, która wynosi zł 420.— za tonę franco wagon stacja odbiorcza.

Podane ceny dotyczą wapienników pod zarządem państwowym.

BIURKA

Krzeseła gięte, Meble szkolne

Poznańska Centrala Mebli - L. KONIECZNY

Przedstawicielstwa fabryczne

POZNAŃ, ul. 27 Grudnia 5, tel. 39-71

ŚNIEG TATRZAŃSKI

KREM PUDER

POZNAŃ • ZAŁ. W R. 1911 W PARYŻU

Chłodnice samochodowe

różnych typów oraz inne części i przybory
poleca

Motor-Car, Poznań

ulica Paderewskiego 7 - Telefon nr 26-08

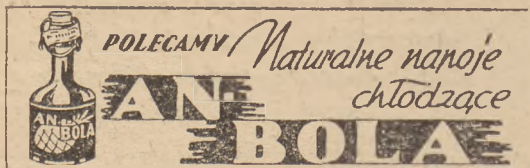

Oliwiarki kroplowe „Unicum“

Armatury dla sanitarno-
zdrowotnych urządzeń
produkuje

„Apana“

wł. St. Kotecki, Poznań
ulica Skarbowska 20 — Telefon nr 96-91

Księgarnia Wł. Wilak Poznań, Kantaka 10

Telefon 44-40 P.K.O. nr V-4085

poleca:

cena

Akta Stanu Cywilnego — Dekret i przepisy związkowe	zł 120	Prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych	150
Anhalt — Źródła postępu technicznego w kapitalizmie	220	Prawo spadkowe	150
Baliński — Gospodarka czynnikiem ludzkim	250	Rytel — Teoretyczne podstawy organizacji	230
Barciński — Podstawowe zasady ekonomiki	120	Rzepecki — Bydgoskie zwyczaje handlowe	125
Bigda — Towaroznawstwo w zakresie mat. odzieżowych	280	Reiss — Postępowanie karno-admin. i dyscyplinarne	400
Bystroń — Socjologia	450	Secomski — Podstawy polityki inwestycyjnej 1/3	600
Dylik — Geografia Ziemi Odzyskanych opr.	700	Simmler i Wiśniowski — Towaroznawstwo organiczne	280
Dietrich — Elementy polityki finansowej Polski współczesnej	200	„ „ Towary spożywcze	370
Emmerson — Dwanaście zasad wydajności pracy	110	Skalski — Ocena działalności przedsiębiorstw na podstawie zamknięć rachunkowych	500
Górski — Wstęp do nauki prawa cywilnego	150	Skalski — Technika handlu hurtowego	180
Górski — Zarys prawa zobowiązań	300	Skibicki — Podręczny słownik techniczny dla handlu zagranicznego Angielsko-polski i polsko-angielski opr.	1.600
Hryniewiecki — Krótki zarys polskiego prawa o postępowaniu układowym	120	Skowroński — Produkcja owoców a przetwórstwo owocowe	140
Howorka — Krótki zarys zobowiązań	120	Strzelbicki — Prawidłowy zarząd domem	70
Jonski — Jak sporządzić testament	100	„ „ Przywileje pracownicze kobiet	50
Judycki — Zagadnienie strukturalno-organizacyjne współczesnego gospodarstwa narodowego Polski	750	Taylor — O istocie spółdzielczości	100
Górewicz B. i Rejs — Metodyka planowania w przemyśle	250	Taubwurcel — Arkusz rozliczeniowy kosztów i kalkulacja w przemyśle włókienniczym	450
Kłapkowski — Handel roln. i podstawy organizacji I.	600	Waschko — Incoterms 1936. Międzynarodowe prawidła wykładni formuł handlowych	100
Kodeks handlowy (BTU)	300	Więckowski — Postępowanie nakazowe i upominawcze	120
Kodeks Postępowania Cywilnego (BTU)	90	Witowski — Administracja przedsiębiorstw	100
Kodeks zobowiązań	300	„ „ Gospodarka materiałowa	100
Kodeks zobowiązań. Tekst, orzecznictwo opr. Święcicki	800	„ „ Organizacja zakupów i sprzedaży	100
Kodeks Postępowania Niespornego	30	„ „ Sprawozdawczość w przedsiębiorst.	100
Kościołek — Organ. i technika pracy w biurach i urzędach	440	„ „ Zasady organizacji pracy biurowej	100
Krygier — Podstawy organizacji przedsiębiorstw przemysłowych	85	„ „ Organizacja transportu fabrycznego	100
Kwiatkowski — Zarys gospodarczych dziejów świata	620	Trzcieniński — Prawo pracy	85
Lisjak — Ekonomia jednostkowa — Nauka o przedsiębiorstwie	970	Wiślocki — Prawo osobowe	100
Milobędzki — Ziemia Lubuska	25	Woliński — Akt oskarżenia	240
Miszewski — Proces cywilny w zarysie I.	700	Zaleski — Istota i rozwój naukowej organizacji pracy	120
Mycielski — Polskie prawo polityczne (Konstytucja z 17. 3. 21 r.)	600	Zbichorski — Zasady organizacji i kierownictwa	110
Peretiatkiewicz — Państwo współczesne	350	Znamierowski — Elementarne wiadomości o państwie	200
„ „ Podstawowe pojęcia prawa administracyjnego	250	„ „ Elita i demokracja	80
„ „ Wstęp do nauk prawnych wydanie VI	200	Zabiński — Rejestr handlowy	200
Perfecta Zasady księgowości przebitkowej	180	Cyprian — Fotografia małoobrazkowa	200
Prawo rodzinne (BTU)	200	„ „ Fotografia praktyczna	w druku
Prawo małżeńskie majątkowe	50	Diels — Chemia organiczna	„
Prawo opiekuńcze	50	Fayol — Administracja przedsiębiorstwa	„
		Gluck — Dekret o przekazywaniu przez Państwo mienia nieroźniczego na obszarze Ziemi Odzyskanych i b. W. M. Gdańska	„
		Skalski — Jednolity plan kont przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych w praktyce	„
		Taylor — Zarządzanie warsztatem wytwórczym	„

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

Cena ogłoszeń: za 1 mm na stronie 4-łamowej zł 15,—

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P. A. P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-82, 23-65, 23-88

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklamowa Fr. Krajna — Spadkobiercy
Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon 30-80 i oddz. Kraków, Rynek 31. 46 —
Tel. 803-66 — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16
Tel. 17-66 — Toruń, ul. Mostowa 38.

Administracja: Księgarnia Wilak
Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V-4085
Cena numeru 30,— zł, prenumerata
kwartalna 300,— zł